

19 Οκτωβρίου 1216

Ο Ιωάννης Ακτήμων

Ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ δεν είχε πρόβλημα να δεχτεί το αίτημα του βασιλιά της Αγγλίας, Ιωάννη Ακτήμονα. Ήταν το 1199, ελάχιστο καιρό αφότου ο Ιωάννης είχε ανέβει στον θρόνο, αλλ' ο πάπας τον ήξερε από πιο παλιά: Όταν, μαζί με τη μητέρα του Ελεονόρα, διοικούσε την Αγγλία ως αντιβασιλιάς. Τότε, έκανε ό,τι μπορούσε για να μη μαζευτούν τα λύτρα που του ζητούσαν για να ελευθερωθεί ο αιχμάλωτος αδερφός του και βασιλιάς, Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος. Οι απεσταλμένοι ζητούσαν από τον πάπα, να δοθεί η άδεια στον βασιλιά, να χωρίσει τη γυναίκα του, Ισαβέλλα του Γκλόσεστερ. Συγκατατέθηκε.

Πριν καλά καλά να βγει το διαζυγίο του με την Ισαβέλλα του Γκλόστερ, ο Ιωάννης παντρεύτηκε την Ισαβέλλα της Αγκουλέμης. Η πράξη του θεωρήθηκε προσβολή για τους ευγενείς της Αγγλίας, αφού ο βασιλιάς χώρισε μια συμπατριώτισσά τους για να πάρει μια Γαλλίδα. Θεωρήθηκε προσβολή και για τους ευγενείς της Γαλλίας, μια και η Ισαβέλλα τους ήταν ήδη αρραβωνιασμένη με τον κόμη Λουζινιάν. Αγγλοι και Γάλλοι ευγενείς έσπευσαν στον βασιλιά της Γαλλίας, Φίλιππο Β΄ Αύγουστο, και του ζήτησαν να αποδώσει δικαιοσύνη. Ως βασιλιάς, ο Ιωάννης ήταν και δούκας της Νορμανδίας. Κατά τον φεουδαρχικό νόμο, ως δούκας γαλλικού εδάφους, ο Ιωάννης ήταν υποτελής του βασιλιά της Γαλλίας. Κάνοντας χρήση αυτού του νόμου, ο βασιλιάς Φίλιππος διέταξε τον Ιωάννη να παρουσιαστεί μπροστά του και να απολογηθεί. Ο Ιωάννης αρνήθηκε...

Ο Φίλιππος ανακοίνωσε πως οι αγγλικές κτήσεις στη Γαλλία κατάσχονται και αποδίδονται στον Αρθούρο, ανιψιό του Ιωάννη. Ο Αρθούρος πήρε την ανακοίνωση στα σοβαρά, διακήρυξε πως διεκδικεί το θρόνο της Αγγλίας κι εκστράτευσε στο Μιραμπό για να καταλάβει την επαρχία. Εκεί όμως ζούσε η γιαγιά του, Ελεονόρα, άλλοτε βασίλισσα της Αγγλίας. Αν και ογδόντα χρόνων, η Ελεονόρα μπήκε επικεφαλής των δικών της και πήγε να πολεμήσει τον εγγονό της. Κατέφθασε και ο Ιωάννης με τα αγγλικά στρατεύματα, ο Αρθούρος βρέθηκε στη μέση, νικήθηκε κι αιχμαλωτίστηκε. Για να ξεμπερδεύει μαζί του, ο Ιωάννης τον εκτέλεσε κι έφυγε για το μήνα του μέλιτος με την καλή του...

Για τον Φίλιππο ήταν η μεγάλη ευκαιρία: Μπήκε στις ευρωπαϊκές επαρχίες της Αγγλίας και πήρε Νορμανδία, Μεν, Ανζού και Τουρέν. Στερημένος από τους πόρους των επαρχιών αυτών, ο Ιωάννης πολλαπλασίασε τους φόρους που πλήρωναν οι Άγγλοι, δημιουργώντας νέες δυσαρέσκειες ανάμεσα στους ευγενείς που αναζητούσαν ευκαιρία να απαλλαγούν. Όταν, στα 1205, πέθανε ο αρχιεπίσκοπος Γουόλτερ, ο Ιωάννης έπεισε τους ιεράρχες να εκλέξουν στη θέση του τον Ιωάννη Γκρε. Οι εκπρόσωποι των μοναστηριών αντέδρασαν κι εκλέξαν αρχιεπίσκοπο τον Ρέτζιναλ. Γκρε και Ρέτζιναλ έσπευσαν στον πάπα για επικύρωση. Ο Ιννοκέντιος τους αγνόησε και προτίμησε τον Στέφανο Λάνγκτον, ιερωμένο που ζούσε στο Παρίσι τα τελευταία 25 χρόνια. Παρά τις διαμαρτυρίες του βασιλιά Ιωάννη, ο πάπας έχρισε τον εκλεκτό του αρχιεπίσκοπο του Καρντέμπουρι. Ήταν το 1207 μ.Χ.

Ο Ιωάννης Ακτήμων απαγόρευσε στον Στέφανο Λάνγκτον να πατήσει το πόδι του στην Αγγλία και ειδοποίησε τον πάπα πως θα κάψει τα μοναστήρια, αν του επέβαλλε αντίποινα. Ο Ιννοκέντιος, όμως, θύμωσε και, το 1208, εφάρμοσε το *interdictum*, δηλαδή την απαγόρευση όλων των ιεροτελεστιών. Οι εκκλησίες έκλεισαν σε ολόκληρη την Αγγλία κι ο Ιωάννης απάντησε δημεύοντας τις περιουσίες των επισκοπών και των μοναστηριών της. Τις μοίρασε στους λαϊκούς κι άφησε μερικούς ιεράρχες να πεθάνουν από την πείνα. Για να βρει κι άλλα χρήματα, ξεκίνησε διωγμούς εναντίον των πλούσιων Εβραίων, κατάσχοντας τις περιουσίες τους, κι έβαλε νέους φόρους στους ευγενείς και στους αγρότες. Παράλληλα, άρχισε να απατά φανερά και τη δεύτερη γυναίκα του, χωρίς να λογαριάζει κανέναν. Στα 1213, ο πάπας Ιννοκέντιος τον καθάισε κι αποδέσμευσε τους υπηκόους του από τον όρκο πίστης στον βασιλιά. Στην ευρωπαϊκή ακτή, ο Φίλιππος Αύγουστος της Γαλλίας μάζεψε στρατό κι έφτασε στη Μάγχη. Ο Ιωάννης κάλεσε τους ευγενείς να πολεμήσουν. Του αρνήθηκαν.

Μπροστά στη νέα κατάσταση, ο Ιωάννης ήρθε σε συμφωνία με τον πάπα. Δέχτηκε τον Στέφανο Λάνγκτον για αρχιεπίσκοπο, υποσχέθηκε να επιστρέψει την εκκλησιαστική περιουσία και χάρισε στον Ιννοκέντιο ολόκληρη την Αγγλία! Ο πάπας του την επέστρεψε μετά από πέντε ημέρες, διορίζοντάς τον βασιλιά της! Στις 15 Ιουνίου του 1215, υπέγραψε τη Μάγκνα Κάρτα (βλ. 15.6.1215) που, ουσιαστικά, απετέλεσε το πρώτο ευρωπαϊκό σύνταγμα, μετά το μεσαίωνα. Την επομένη, αρνήθηκε να την εφαρμόσει. Κατάφερε να διαλύσει τους συνασπισμένους ευγενείς και τους Γάλλους συμμάχους τους παίρνοντας μαζί του το λαό. Δεν πρόλαβε, όμως, να χαρεί τον θρίαμβό του: Πέθανε από δυσεντερία, στις 19 Οκτωβρίου 1216, αφήνοντας τη φήμη ενός από τους πιο αδίστακτους βασιλιάδες του μεσαίωνα.

1781: Ο Άγγλος στρατηγός λόρδος Κορνγουόλις παραδίνεται στον στρατηγό Ουάσινγκτον στο Γιορκτάουν της Βιρτζίνια, σηματοδοτώντας το τέλος του πολέμου για την Αμερικανική Ανεξαρτησία.

1812: Εξαντλημένος από τις αδιάκοπες μάχες οπισθοφυλακών, ο Ναπολέων Βοναπάρτης διατάζει την αποχώρηση της μεγάλης στρατιάς του από τη Ρωσία.

1935: Η Κοινωνία των Εθνών επιβάλλει κυρώσεις στην Ιταλία, μετά την εισβολή της τελευταίας στην Αιθιοπία.

1939: Η Αγγλία και η Γαλλία υπογράφουν συνθήκη αμοιβαίας βοήθειας με την Τουρκία, που όμως θα εξακολουθήσει να φλερτάρει με τον άξονα.

1983: Ο πρωθυπουργός της Γρενάδας, Μορίς Μπίσοπ, είναι μεταξύ αυτών που σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια αριστερού πραξικοπήματος στο κρατίδιο. Έξι μέρες αργότερα οι αμερικανικές στρατιωτικές δυνάμεις έκαναν απόβαση στο νησί.

1987: Η «Μαύρη Δευτέρα»: Οι μετοχές στο χρηματιστήριο της Γουόλ Στριτ φτάνουν τις 508 μονάδες, χάνοντας 22,6%, ποσοστό ρεκόρ. Ήταν η πιο μεγάλη απώλεια από τις 28 και 29 Οκτωβρίου του 1929, όταν σημειώθηκε το μεγάλο κραχ.

1990: Ο πρόεδρος της Σοβιετικής Ένωσης, Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, παίρνει την έγκριση της Βουλής για το σχέδιο φιλελευθεροποίησης της σοβιετικής οικονομίας.

2005: Στο κατεχόμενο Ιράκ ξεκινά η δίκη του πρώην ηγέτη της χώρας, Σαντάμ Χουσεΐν. Την επομένη, η δίκη αναβλήθηκε για τις 28 Νοεμβρίου.

2007: Τις πρώτες μεταμεσονύκτιες ώρες, λήγει στη Λισσαβόνα η σύνοδος των 27 με συμφωνία για τη Μεταρρυθμιστική Συνθήκη που θα τεθεί σε εφαρμογή το 2009, δίνοντας στην Ευρωπαϊκή Ένωση προεδρία με μακρά θητεία, έναν επικεφαλής της εξωτερικής πολιτικής με περισσότερες εξουσίες, πιο δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων και περισσότερο λόγο στο ευρωπαϊκό και στα εθνικά Κοινοβούλια.

Η 19^η Οκτωβρίου στον πολιτισμό

19 Οκτωβρίου 1745

Ο Τζόνναθαν Σουίφτ

Ο Ισαάκ Μπίκερσταφ έκανε καριέρα στην εκκλησία. Γεννήθηκε στις 30 Νοεμβρίου 1667, στο Δουβλίνο, έζησε το μίσος μεταξύ καθολικών και προτεσταντών και μοίρασε τη ζωή του, μένοντας ανάμεσα στην Αγγλία και την Ιρλανδία. Στα 35 του, είχε μπουχτίσει από τη βλακεία και την υποκρισία που τον τριγυρούσε. Δημοσίευσε ανώνυμα τη σάτιρα «Η Ιστορία μιας σκάφης» (1704), όπου γελοιοποιούσε τις δολοπλοκίες στον χώρο της εκκλησίας. Στα 1726, με το ψευδώνυμο Τζόνναθαν Σουίφτ, δημοσίευσε το αριστούργημά του, δηκτική σάτιρα της κοινωνίας: «Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ». Ο ήρωάς του έκανε τέσσερα ταξίδια, ναυάγησε σε όλα και κάθε φορά βρισκόταν σε μια παράξενη χώρα. Στο πρώτο, βρέθηκε αιχμάλωτος των Λιλιπούτειων, ενός λαού μιας σπιθαμής ανθρώπων. Λύθηκε, τους βοήθησε εναντίον εισβολέων αλλά έπεσε σε δυσμένεια καθώς έσβησε μια φωτιά στο παλάτι, κατουρώντας την. Σ' εμάς, έμεινε η έκφραση «λιλιπούτειος» για κάθε μικροσκοπικό. Στο δεύτερο ταξίδι, βρέθηκε στη χώρα των γιγάντων, εκτεθειμένος σε κινδύνους και ταπεινώσεις, χωρώντας στην παλάμη ενός κοριτσιού που τον προστάτευε. Στο τρίτο, βρέθηκε σε μια χώρα καρικατούρα της αγγλικής αυλής, τη Λαπούτα, της οποίας οι ακαδημαϊκοί προσπαθούσαν να μειώσουν την περιεκτικότητα της τροφής σε περιττώματα. Στο τέταρτο, βρέθηκε στη χώρα σοφών και ενάρετων αλόγων με σπάνια νοημοσύνη. Ένα είδος ανθρώπινων όντων τους υπηρετούσε. Ο Γκιούλιβερ θέλησε να μείνει αλλά η συνέλευση των αλόγων τον απέρριψε. Το μυθιστόρημα έκανε πάταγο. Ο Σουίφτ καθιερώθηκε ως σατιρικός συγγραφέας. Πέθανε στις 19 Οκτωβρίου 1745.

1814: Ο Φραντζ Σούμπερτ ολοκληρώνει τη σύνθεση του τραγουδιού «Η Μαργαρίτα στο ροδάνι», σε ποίηση Γκαίτε (από τον «Φάουστ»).

1859: Γεννιέται ο Αλφρεντ Ντρέιφους, Γαλλοεβραίος αξιωματικός στρατού που κατηγορήθηκε άδικα για προδοσία κι εξορίστηκε στο Νησί του Διαβόλου. Η υπόθεσή του παρακίνησε τον Εμίλ Ζολά να δημοσιεύσει στην εφημερίδα «Ορόρ» σκληρό άρθρο με τίτλο «Κατηγορώ». Η αναψηλάφηση της υπόθεσης δίκαιωσε τον Ντρέιφους. Πέθανε το 1935.

1872: Ανακαλύπτεται στη Νέα Νότια Ουαλία της Αυστραλίας, το Χόλτερμαν Νάγκετ, μία πλάκα ενός σχιστόλιθου, βάρους 235,14 κιλών, η οποία περιείχε 82,11 κιλά χρυσό. Είναι η μεγαλύτερη αναλογία χρυσού που έχει ποτέ βρεθεί.

1899: Γεννιέται ο Μιγκέλ Αστούριαν, συγγραφέας από την Γουατεμάλα. Το 1967 βραβεύτηκε με το Νόμπελ Λογοτεχνίας.

1901: Ο Αλμπέρτο Σάντος Ντιμόντ, Βραζιλιάνος αεροπόρος, πετάει με πηδαλιοχούμενο αερόστατο γύρω από τον πύργο του Άιφελ. Το ταξίδι διήρκεσε 30 λεπτά και ο Ντιμόντ κέρδισε βραβείο 50.000 δολαρίων.

2005: Στα 89 του, πεθαίνει ο καταξιωμένος σκηνογράφος, Γιώργος Ανεμογιάννης. Υπέγραψε τα σκηνικά πάνω από 550 θεατρικών παραγωγών. Είχε γεννηθεί το 1916.